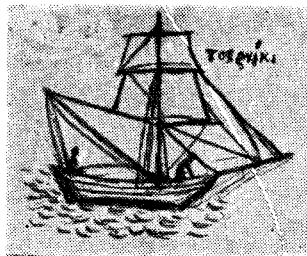

Η πατρίδα μου τ' Αϊθαλί είχε πολλά καΐκια και καράβια. Μά δέν τὰ ναυλώνανε ξένοι, ἀλλά οἱ ἴδιοι οἱ Αἰθαλιῶτες. Μ' αὐτὰ ταξιδεύανε τὰ λάδια και τὰ σαπούνια τους, πού ἦτανε τὰ καλύτερα στὸν κόσμo, ὅπως ἄκουσα νὰ λένε και στὴ Μαρσίλια.

Αἰθαλιῶτες. Μ' αὐτὰ ταξιδεύανε τὰ λάδια και τὰ σαπούνια τους, πού ἦτανε τὰ καλύτερα στὸν κόσμo, ὅπως ἄκουσα νὰ λένε και στὴ Μαρσίλια. Αἰθαλιῶτες. Μ' αὐτὰ ταξιδεύανε τὰ λάδια και τὰ σαπούνια τους, πού ἦτανε τὰ καλύτερα στὸν κόσμo, ὅπως ἄκουσα νὰ λένε και στὴ Μαρσίλια. Αἰθαλιῶτες. Μ' αὐτὰ ταξιδεύανε τὰ λάδια και τὰ σαπούνια τους, πού ἦτανε τὰ καλύτερα στὸν κόσμo, ὅπως ἄκουσα νὰ λένε και στὴ Μαρσίλια.

Τὰ μικρὰ σκαριά ἦτανε ἀχαταρμάδες, τσερνίκια, σακολέβες, μπραντούσκες, περάματα, πένες. Τὰ μεγάλα ἦτανε μπομπάρδες, με φαρδεῖες σκάφες, με πλήρη λοξή, σὺν τοὺς ἀχαταρμάδες, και με τάκο πίσω στὴν πρύμη. Ἡ ἀρματωσιά τους ἦτανε δυὸ ἄλμπουρα, τὸ ἕνα με σταύρωσες, τ' ἄλλο με μπούμα. Καραβόσκαρα δέν εἶχανε οἱ Αἰθαλιῶτες. Καραβόσκαρα με δυὸ και τρία ἄλμπουρα ἐρχόντανε στ' Αἰθαλί ἀπὸ ἄλλα μέρη, γιὰ νὰ φορτώσουνε ἢ γιὰ νὰ ξεφορτώσουνε διάφορεςπραμάτειες, γιὰτι ἦτανε μεγάλη και πλούσια πολιτεία, κ' εὑρίσκει κανένας ἀπ' ὅλα τὰ πράγματα.

Ὁ καπετάν - Στέλιος ὁ Καρνιαγοῦρος πρῶτα ταξίδευε χρόνια στὴ Μπραῖλα, φορτωμένος λάδια δικὰ του ὕστερα εἶχε πάρε - δῶσε μοναχὰ με τὴν Πόλη. Στὴν Πόλη εἶχε πολλές γνωριμιές, τὸν ξέρανε Ρωμοὶ και Τοῦρκοὶ και τὸν εἶχανε σὲ μεγάλη ὑπόληψη, γιὰτι, ἐκτὸς πού ἦτανε σοβαρὸς ἄνθρωπος και κουδαρντάς, ἀλλὰ και στὸ παρουσιαστικὸ ἦτανε ἐπίσημος, μεγαλόσωμος, ἐμορφᾶνθρωπος, λὲς κ' ἦτανε ἀπὸ πασάδικο σόγι. Ὅπου νὰ ρωτοῦσες τὸν ξέρανε. Οἱ Τοῦρκοὶ τὸν λέγανε Αἰθαλικλί - Στέλιο ἢ καμπουντάν - Στέλιο.

Ἡ μπομπάρδα του ἄραζε πάντα στὸ ἴδιο μέρος, και ξεχώριζε ἀνάμεσα στὰ λογῆς - λογῆς πλεούμενα, πού μερμηγκιάζανε μέσα στὸ λιμάνι, ἐμορφο σκαρι, ἀρχοντικὸ σὺν τὸν καπετάνιο της, βαμμένο με μεράκι, καθαρὸ, κουδέρτα καθρέφτης, πανιὰ πάντα καινούργια, ξάρτια, ἄγκουρες, καδένες, ὅλα σὺν ζωγραφιστά. Ὁ τάκος τῆς πρύμης ἦτανε ἐμορφοσκαλισμένος με πλουμίδια σοβαρά, σὺν νὰ ἦτανε κανένα σκαλιστὸ προσκυνητάρι καινωμένο ἀπὸ μάστορη ταλιαδοῦρο,

με δυὸ περιστέρια πού βαστούσανε ὀπού ἔγραφε: «Τοὺς μέλλοντας πλέ

Μιά φορά ἔτυχε νὰ βρεθοῦνε στὰ τάνιοι, ὁ Στέλιος Καρνιαγοῦρος και Γρίτσας, ἄλλο σκέδιο αὐτὸς, ξερακ τῆς. Πηγαίνανε και φουμάρανε ναρ ρόχανο. Καθόντανε κ' οἱ δυὸ με τὰ κομπολόγια στ' ἄλλο. Ὁ Γρίτσας του, και ὁ ἄλλος εἶχε τέτοιο σαλταν πού πηγαίνανε πάντα και καθόνταν ἄνθρωποι, θαλασσινοὶ, ἐμπόροι και γρο

Ἐκεῖ λοιπὸν πού κουβεντιάζαν ἄλλη ἄκρη τοῦ καφενέ, σηκώθηκε κόσμος μαζεύτηκε νὰ δεῖ τί ἔγινε. μείνανε στὸν τόπο τους.

Ἡ φασαρία, ἀντὶ νὰ καταλαγαία μαχαίρια νὰ σκοτωθοῦνε. Τότε σηκώ πετάν - Στέλιος, βαρὺς, και πῆγε κο οἱ μαλωμένοι, σταματήσανε τὸν κα τὸν ἔναν, αὐτὸν πού ἔκανε τὸν πιὸ π σακκὶ ἄχυρο, και τὸν σφεντόνισε με τέσσερες τοῦμπες, κ' ὕστερα σηκώθηκε ἀπὸ δῶ και ἀπὸ κεῖ, ὡς πού βρῆκε τὴν φόβο του. Στὸ μεταξύ, ὁ ἄλλος πού τ νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ, πέταξε τὸ μαχ στὸ ποδάρι, και ὡς νὰ καταλάβουνε τί καφενέ. Ὁ Καρνιαγοῦρος πῆγε και και φουμάριζε, σὺν νὰ μὴ γίνηκε τί

Στὸ μεταξύ φτάξανε οἱ ζαπτιέ μπασης ἦτανε ἕνας χοντρὸς καιρωμ ἔμαθε τί ἔκανε ὁ καπετάν - Στέλιος ρέτησε γελαζοῦμενος, και πιάσανε κ

Ἀπὸ κείνη τὴ μέρα δέσανε μεγά λεγόμενος Λουκιμάς, νερὸ ἔπινε πιὰ σ τί, κοντὰ στὸν θαυμασμὸ πού εἶχε σ' α εἶχανε τὰ φερσίματά του, και γιὰτι

* Νοματάρχη.

εἶχε πολλά καίτια καὶ καρδία. Μὰ
 ἔβιοι οἱ Ἀτθαλιῶτες. Μ' ἀβὰ τὰ ταξί-
 κωνε τὰ ἄδρια καὶ τὰ σαυόνια τοὺς,
 ἦτανε τὰ καθύπερθε σὺν νόμοιο, ὁ-
 ἄκουσα νὰ λέγε καὶ στὴ Μαρσίλια.
 Ἄνα ἀπ' ἀβὰ ταξίδευανε στὴν Πόλην,
 α στὴ Ζηθύρην, καὶ τὰ πιδ μετὰ
 ἔβουανε στὴ Βαχχία καὶ στὴ Ρου-
 ἦρι, σὸ Τριεῖσι καὶ στὴ Μαρσίλια.
 Καμινὰ φορὰ πηγαινανε κ' ἴσαστε τὸ
 ἦρι, σὸ Τριεῖσι καὶ στὴ Μαρσίλια.
 Τὰ μικρὰ σκαρὰ ἦτανε ἀχταρμα-
 αντοβόρες, περὰματα, πέρες. Τὰ ἡε-
 κροβείες σκάρες, ἡε πάλωρη ἰοῆς, σὺν
 ἴσιω στὴν πρῆμν. Ἡ ἀριματωσία τοὺς
 πταυρῶτες, τ' ἄλλο ἡε ἡποβια. Καρ-
 ῶτες. Καρπαδοσκαρὰ ἡε βυδ καὶ ἴρια
 ἡ ἀπὸ ἄλλα ἡερί, ἡε νὰ φορῶσσανε
 ἡεσ περὰματα, ἡε τὴν ἡερί, ἡε
 ἡε κανένας ἀπ' ἄνα τὰ πρὰγματα.

ος καὶ ὁ Βασίφ - ἐφένης.

ἡε βυδ περσιεῖρια τοὺ βαστούσανε ἡε τῆς ἡεῖτες τοὺς ἡε καρδία
 ἡε βυδ ἔγραφε: «Τοὺς ἡελλογῶτας ἡεῖεν διαφύλαξον, Κύριε.»
 τάνιοι, ὁ Ζηθίσιος Καρνιαγούδος καὶ ὁ Νικόλαος ὁ Κορτογιώργης ὁ
 Πρίτσας, ἄλλο σκέδιο ἀβτός, ἔφακκιανός, εὐκολομολιάντος, ἡωπατα-
 τῆς. Ἡ ἡγαινανε καὶ φοιτῶσανε νὰ ἔβαν καφεῖ σὸ Χάδρια-
 ρόχαιο. Καθόντανε κ' οἱ βυδ ἡε τὰ ἡεκοβόρια σὸ νὰ ἡερί, ἡε τὰ
 κοιμπολόγια στ' ἄλλο. Ὁ Πρίτσας εἶχε τὸση ἡερί στὴν κοῦβεντα
 τοῦ, καὶ ὁ ἄλλος εἶχε τὸση σαταναταῖκι σὸ παροουσιαστικὸ τοῦ,
 ποὺ πηγαινανε πάντα καὶ καθόντανε κοῦτὰ τοὺς εἰδῶν - εἰδῶν ἄν-
 θρωποι, θαλασσοῖσι, ἔμποροι καὶ ἡρατματαῖσι.
 ἦκετ ἰοῖνδν τοὺς κοῦβενταῖσανε, ἔγινε ἡε καρεῖῆρησν στὴν
 ἄλλη ἀκρη τοὺς καφεῖ, σκηθῆκε ἡε ἀνωμυποῖτοῦλα, καὶ ὁλος ὁ
 κόςμος ἡεζέβενε νὰ βετ ἡε ἔγινε. Μοναχὰ οἱ βυδ καπετάνιοι ἀπο-
 ἡεῖσανε σὸν τὸπο τοὺς.
 Ἡ φασαρία, ἀντὶ νὰ καταλαγιάσει, ἡε ἡεῖεν. Ὡς ποὺ ἡεβῆσανε
 ἡεχαίρια νὰ σκωθῶνεν. Τὸτε σκηθῆκε ἡε τὴν ἡεῖα τοῦ ὁ κα-
 πετάν - Ζηθίσιος, βαρὸς, καὶ ἡεῖεν καὶ, ἡενοχὰ ποὺ τὸν εἰδαν
 οἱ ἡεχαιῖοι, σκαμινῆσανε τὸν καβόλα. Ὁ Καρνιαγούδος ἀρπάζε
 τὸν ἔβαν, ἀβόν ποὺ ἔκωνε τὸν πιδ παλῆμκαρὰ, σὺν νὰ ἡετανε κανένα
 σακκὶ ἀἡυρο, καὶ τὸν σφεῖνδν ἡε τὸση ἀνωμυποῖτοῦλα, κ' ἔτρεξε
 ἡεσοῖες τοῖσιτες, κ' ὕπερθε σκηθῆκε ἀπὸνω σακαμινῆσανε, κ' ἔτρεξε
 ἀπὸ βυ καὶ ἀπὸ κει, Ὡς ποὺ βῆκε τὴν ἡεῖρα κ' ἔγινε κανπὸς ἀπὸ τὸν
 φόδο τοῦ. Ζηθίσιος, ὁ ἄλλος ποὺ τὴ ἡεῖεν, ἔβαν Ἀρπῆνης, ἀντὶ
 νὰ τὸν εὐχαριστήσαι, ἡεταῖε τὸ ἡεχαίρι καὶ τὸν ἡεῖεν ἔφαρσα
 σὸ ποδάρη, καὶ Ὡς νὰ καταλάβουενε τὴ ἔγινε, ἡεβῆκε καὶ ἀβτός τὸν
 καφεῖ. Ὁ Καρνιαγούδος ἡεῖεν καὶ κἀθῆσε σὸν τὸπο τοῦ κ' ἔπιασε
 καὶ φοιτῶσανε, σὺν νὰ ἡε ἡεῖενε τῆποτα.
 Ζηθίσιος ἡεταξὺ φοιτῶσανε οἱ ἡεπτιεῖδες ἡε ἔβαν ὕπιασν*. Ὁ ὕπ-
 ἡεαθε τὴ ἔκωνε ὁ καπετάν - Ζηθίσιος, ἡεῖενε κοῦτὰ τοῦ καὶ τὸν ἡε-
 ἡεῖενε ἡελαξούβενος, καὶ πιδανε καὶ κοῦβενταῖσανε.
 Ἄπὸ κείνη τὴ ἡεῖρα ὕσανε ἡετὰ ἡεῖενε, ὁ
 ἡεῖενος ἡουκιάς, νερὸ ἔπινε πιδ στ' ὕπια τοῦ Καρνιαγούδος, ἡε-
 τῆ, κοῦτὰ σὸν θαυματαῖσι ποὺ εἶχε ὁ ἀβόν ἡε τὴ ἡεκαλοπῆρεια ποὺ
 εἶχανε τὰ φορῶματα τοῦ, καὶ ἡεκατὶ δὲν ἔβουανε ἀρπεπος ἄδρος ἀπὸ

τὸ στόμα του, εἶχε μάθει κι ἀπὸ πολὺν κόσμον σὲ τί ἐκτίμηση τὸν εἶχανε τὸν καπετάν - Στέλιο. Ὅποτε πήγαινε στὴν Πόλη ὁ Καρνιαγοῦρος, ἀπὸ τὴν παρέα του δὲν ἔλειπε ὁ Λουκιᾶ - ἐφέντης. Τὸν Ἄρμενὴν τὸν ἔπιασε, καὶ θὰ τὸν σκότωνε, μὰ ὁ καπετάνιος τὸν παρακάλεσε νὰ τὸν ἀφήσει, κ' ἔτσι ἔκανε. Αὐτὰ γινήκανε στὰ 1898, τὸν Ἰούνιο.

Στὰ 1903, παραμιονὲς τὰ Χριστούγεννα, ξαναβρεθήκανε πάλι οἱ δυὸ καπετάνιοι, ὁ Καρνιαγοῦρος κι ὁ Γρίτσας, μαζὶ μὲ τὸν Βασίφ - ἐφέντη, καὶ πήγαινε νὰ φᾶνε στὸν Γαλατὰ, στὴν ταβέρνα τοῦ Μπουγιούκ Ἀϊναλῆ, ποὺ μοναχὰ τοῦ πουλιοῦ τὸ γάλα δὲν εὔρισκες. Ἀλλὰ οἱ δυὸ Ἀἰθαλιῶτες νηστεύανε, γιατί ἦτανε σαρακοστή, κι ὁ Βασίφ - ἐφέντης νήστευε κι αὐτὸς μαζὶ τους, δὲν ἤθελε νὰ φάγει κρέας.

Σαρακοστιανὰ φαγιὰ τὰ λέγανε, μὰ τέτοια σαρακοστή εἶναι καλύτερη ἀπὸ Λαμπρὴ. Εἶχανε δυὸ λογιῶν χαδιάρη, μαῦρο καὶ παντερμαλίδικο, χταπόδι τουρσί καὶ ξερό, ψημμένο στὰ κάρβουνα, μύδια, στρείδια, φουσέκες, καλόγνωμες, καραβίδες, ἄλλα τουρσιά, σαλατικά, ρετσέλια. Ἦτανε καλοφαγάδες ἐκεῖνοι οἱ μακαρίτες. Γι' αὐτὸ κι ὁ Βασίφ, ποὺ ἦτανε ἀπὸ φυσικὸ του φαγάς, παράφαγε κείνη τὴ μέρα.

Ἀπὸ κεῖ τραβήξανε στὸν καφενέ.

Ἐκεῖ ποὺ πίνανε καφέ, ὁ Βασίφ - ἐφέντης ἀλλάξε δῶψη, τὰ μάτια του γουρλώσανε, ἔπεσε τὸ φλιτζάνι ἀπὸ τὸ χέρι του, ἔγειρε, ἔγειρε, κι ἀπόμεινε ξερὸς ἀπάνω στὴν καρέκλα. Τὸν χτύπησε νταμπλάς*.

Ἦτανε ἀνήμερα τ' Ἁγιοῦ - Σπυρίδωνα.

Ἀπὸ κείνη τὴ μέρα ἀλλάξε ὁ καπετάν - Καρνιαγοῦρος. Αὐτὸς ποὺ δὲν ἔκλαφε ποτέ του, ὀλοένα δάκρυζε, κι ὄλοι ἀπορούσανε.

«Τὸν πήραμε στὸν λαιμὸ μας τὸν ἄνθρωπο!» ἔλεγε καὶ ξανάλεγε στὸν καπετάν - Νικόλα. «Ἔσκασε ἀπὸ τὰ θαλασσινὰ, γιατί δὲν ἦτανε συνηθισμένος!»

Ὑστερα ἔλεγε πάλι συλλογισμένος:

«Φαίνεται πὼς δὲν ἔκανε νὰ νηστεύει, νὰ κάνει σαρακοστή μαζὶ μας, γιατί ἦτανε ἀλλόθρησκος. Ὁ Θεὸς ὀργίστηκε. Ἔτσι μοῦ εἶπε ὁ παπα - Κουστουλίδης!»

Αὐτὴ ἡ ἰδέα τὸν ἔτρωγε σὰν σαράκι. Ἐκεῖ ποὺ καθότανε καὶ φουμάριζε, μουρμούριζε:

«Κρίμα στὸν ἄνθρωπο! Κρίμα στὸν ἄνθρωπο! Κ' ὕστερα λένε Τοῦρκος, κι ἀβάφτιστος! Μπρέ, μπρέ, μπρέ! Ἐγὼ νὰ πέσω σὲ τέ-

* Ἀποπληξία.

τοιο σεκλέτι*! Ἀδερφός μου νὰ ἴτανε Μωρέ, τί πάθαμε, χρονιάρες μέρες!

Σὲ λίγες μέρες κάνανε πανιὰ τοῦ καπετάν - Στέλιου καὶ τὸ τσερν Γρίτσα, γιὰ νὰ ἴναι στ' Ἀἰθαλί τὰ Χ

Μέσα στὸ μπουγάζι ἀρμενίσανε βροχή. Ὁ καιρὸς ἦτανε λεβάντες. Ἄγέρας δυνάμωσε. Κατὰ τίς δέκα, π γύρισε στὸν σορόκο καὶ φουρτούνιασε. Ὁ οὐρανὸς γίνηκε κατάμαυρος σὰν νιὰ καὶ βαστούσανε πλώρη ἀπάνω πήγαινε ἡ μπομπάρδα κι ἀπὸ πίσω π ἡ θάλασσα δὲν ἔμπαινε στὰ πανιὰ ἔχασε τὸ ἴνα καραβί τ' ἄλλο. Τ' ἀστ ἀπὸ τὸ μανιασμένο πέλαγο. Ἡ θάλα ἡμερη καὶ χαρούμενη μὲ καλὸν καιρ νή, σὰν νὰ ἴτανε ἀνεκατεμένη μὲ βουνά, π' ἀνεβοκατεβαίνανε καὶ κυλ καὶ τρόμος, λὲς καὶ βρισκόσουνα στή δα πάλευε παλληκαρίσια, σηκωνόταν καὶ ξανάπεφτε βαρειά, σὰν βουβάλα λιά της ἀμπώχοντας τὰ νερά, ποὺ β πὼς ἡ ὀργὴ τῆς θάλασσας ἔβγαине ἀπ βάθο της, γιατί αὐτὸ τὸ κλειστὸ πέλα τακόσα μέτρα. Τὰ νερά μπαίνανε ἀπὸ τὴν πρύμη, κ' εἶχανε πάρει τὰ μου σκύλο τοῦ καραβιοῦ.

Ὁ καπετάν - Καρνιαγοῦρος ἦταν Τὸν ἔδερε τὸ χαλάζι, τὸν σκεπάζα ἔδινε πεντάρη. Εἶχε περάσει πολλὰ μαῖστρα καὶ μὲ τὴ μπούμα ἡ μπομπάρ φουσκωτὲς μάσκες της τὰ βουνά ποὺ

Λίγο πρὶν ἀπὸ τὸ βασίλειμα τοῦ φεγγιά κατὰ τὸν μπουνέντε, σὰν νὰ μαυρίλα ποὺ πλάκωνε τὸν κόσμο, κι κι ἀπὸ σταθέντο φανήκανε τὰ Μαρμα

* Στενοχώρια.

ρισε καλά, γιατί ή μπομπάρδα ξέπεφτε με τὰ λίγα πανιά πού ἀρμένιζε, και μπήκε μέσα στοῦ μπουγάζι, ἀνάμεσα στη στεριά και στά νησιά, και πήγε και φουντάρισε πίσω ἀπὸ τὸ ἕνα, πού βρίσκεται πιὸ κοντὰ στη στεριά και πού τὸ λένε Πασά - Λιμάν. Ὁ Καρνιαγοῦρος εἶχε ποδίσει κι ἄλλη φορά σ' αὐτὸ τὸ νησί, κοντὰ σ' ἕνα μοναστήρι τῆς Ἁγίας - Παρασκευῆς.

Σὰν φουντάρανε και μαῖνάρανε τὰ πανιά, ὁ καπετάνιος εἶπε: «Ὁποῖος πνίγηκε, μετάνοιωσε!»

Ἐξὸν ἀπὸ τὸν σκύλο, ἄνθρωπος δὲν πνίγηκε. Ἀπὸ τὶς δυὸ βάρκες, εἶχε ἀπομείνει ἢ μιὰ ἀπάνω στὴν κουβέρτα. Τῆ ρίξανε στη θάλασσα κ' ἤβγανε ὄξω δυὸ νοματέοι και πήγανε στοῦ μοναστήρι κι ἀνάψανε κεριά. Κυρίζοντας, φέρανε βελόντζες για νὰ σκεπαστοῦνε, κ' ἕνα πάπλωμα για τὸν καπετάνιο, γιατί τὰ δικά τους ἦτανε βρεμένα.

Καθῆσανε ἐκεῖ πέρα δυὸ μέρες. Ὁ καπετάν - Γρίτσας δὲν φά νηγε.

Τὴν τρίτη νύχτα ὁ ἀγέρας ἔπесе ὀλότελα κ' ἔδρεχε ὡς τὴν αὐγή. Ὁ καιρὸς γύρισε στοῦ βοριά. Κάνανε πανιά και τὴν ἴδια μέρα περάσανε τὸ Τσανάκ - Καλέ. Ὁ καιρὸς ἦτανε καθαρὸς, χωρὶς σύννεφα. Τὴν ὥρα πού βασίλευε ὁ ἥλιος, βρισκόντανε βορινὰ ἀπὸ τὴν Τένεδο, και κείνη τὴν ὥρα εἶδανε τὸ τσερνίκι τοῦ καπετάν - Νικόλα, πού πήγαινε πιὸ γιολό, μαζί μ' ἕνα ἄλλο καῖκι.

Τὸν χουγιάζανε και πέσανε κοντὰ, και πήγε ὁ καπετάν - Γρίτσας με τὴ βάρκα ἀπάνω στη μπομπάρδα. Τοῦς εἶπε πὼς, τὸν καιρὸ πού χωριστήκανε, αὐτὸς τράβηξε ἀνοιχτὰ ἀπὸ τὰ Μαρμαρονήσια και, με ὄλο τὸ στραπάτσο πού ἔφαγε ὄλη τὴ νύχτα, δὲν πόδισε, ὡς πού ἔφταξε στοῦ Τσανάκ - Καλέ, κ' ἐκεῖ φουντάρισε και κάθησε και περιμένε τὸν καπετάν - Στέλιο, γιατί τοῦ εἶπανε πὼς ἡ μπομπάρδα δὲν εἶχε περάσει ἀκόμα. Και πὼς βαρέθηκε πιά νὰ τὸν περιμένει, κ' εἶχε κάνει πανιά λίγο πριν νὰ περάσει ὁ Καρνιαγοῦρος ἀπὸ τὸ Τσανάκ - Καλέ. Τὸ καῖκι του δὲν ἔπαθε καμμιά ζημιὰ.

Σὰν σκοτεινιάσε, ὁ χιονιάς κατέβηκε με τὰ παιδιὰ του, ὅπως λένε οἱ θαλασσινοί. Τὰ δυὸ καῖκια πέσανε ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὴν Τένεδο, κ' ἐκεῖ ξεμερωθήκανε. Καθῆσανε και τὴν ἄλλη μέρα, τῆς Ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολύτριάς. Ὁ καιρὸς ἦτανε ὁ ἴδιος και χειρότερος.

Ἐημερώνοντας τὴν ἄλλη μέρα, προπαραιμονῆ Χριστούγεννα, φουρτούνα κι αμέτι και κρύο τάντανο! Κάνανε τὸν σταυρὸ τους και φύγανε με λίγα πανιά, σχεδὸν ξυλάρμενοι, ὡς πού καθατζάρανε τὸν

Καρὰ - Μπαμπά. Ἀπὸ κεί ὀρτσάρανε φτάξανε ἀντίκρυ ἀπὸ τὰ Μοσκονήσια.

Ὁ χιονιάς κατέβαζε ἀνεμόδροχο κότανε ἀπὸ πάνω τους ἀνταριασμένο νο με τὰ σύννεφα τῆς χιονιάς. Ὁ ἀγέρας μολύδι μέσ' ἀπὸ τὶς νεροφαγιές τοῦ νὰ βράζει, και μπατάριζε τὰ δυὸ καῖκι ἀρμενίζανε μοναχὰ με τοῦς φλόκους μουδαρισμένα.

Φτάνοντας ἐκεῖ πού εἶπα, τὰ δύο ξανε και μπήκανε μέσα στοῦ Ταλιάνι ρέματα τραβούσανε κατὰ μέσα στοῦ μῦρα, νύχτα πιά, φουντάρανε και τὰ δύο λῆ τὸν Γιαλό κ' ἡ μπομπάρδα στην ψανε ὄλα ἀπάνω στα καῖκια, βγήκανε πῆγε στοῦ σπίτι του.

Ἡ πολιτεία ἦτανε χαρούμενη και σοῦσε ὁ χιονιάς παγωμένος, και βούιζι ριὰ φεγγεβολούσανε ἀπὸ τὴ φωτοχισμάρια ἀπὸ παιδιὰ με τὰ φανάρια, και

Τὴν ὥρα πού ἔμπαινε στοῦ σπίτι ἡ πόρτα ἦτανε ἀνοιχτὴ και τὰ παιδι

Ἰδοῦ ὁποῦ σὰς εἶπαμεν ὄλο τοῦ Ἰησοῦ μας τοῦ Χριστοῦ! Και σὰς καλονυκτίζομεν, τὸ ὄλιγον ὕπνον πάρετε και Καὶ βάλετε τὰ ρούχα σας, με στην ἐκκλησίαν τρέξατε, με

Κι ὁ καπετάν - Στέλιος, ἀφοῦ ὁ και κείνος και πήρε λίγον ὕπνο και, μ σηκώθηκε με τὶς καμπάνες πού χτυπα καμπαναριά.

Ὁ κόσμος βούιζε χαρούμενος σ ἐκκλησιές, οἱ πόρτες τῶν σπιτιῶν ἦτανε κορίτσια κι ἀγόρια ντυμένα με τὰ και

* Νὰ τ' ἀναποδογυρίσει.

ήτανε στρωμένα, και περιμένανε ν' απολύσει ή Λειτουργία, για να πάνε να φάνε οί νοικοκυρέοι.

Ο καπετάν - Στέλιος έβαλε τὰ καλὰ σαλβάρια του, ρούχα ακριβά και σοβαρά, έρριξε στίς πλάτες του τή βαρεία γούνα του, έστριψε τὸ μουστάκι του, και πήγε στήν εκκλησιά, μαζί με τή γυναίκα του, με τούς δυὸ γιουὺς του και τήν κόρη του, ὅλοι τους έμορφοι και χαρούμενοι.

Ἄμα απόλυσε ή εκκλησιά και τελείωσανε τὰ καλωσορίσματα, γυρίσανε στο σπίτι.

Και πάλιν σάν γυρίσετε εἰς τὸ ἀρχοντικόν σας,
εὐθὺς τραπέζι στρώσετε, βάλτε τὸ φαγητόν σας.
Και τὸν σταυρόν σας κάμετε, γευθήτε, εὐφρανθήτε,
δότε και κανενὸς πτωχοῦ, ὅστις νὰ ὑστερήται.

Μ' ὅλη τή χαρὰ πὺ ἔφερε ὁ Χριστὸς στὸν κόσμον με τή Γέννησή του, ὁ καπετάν - Στέλιος ήτανε στενοχωρημένος. Ἄπὸ τὸν νοῦ του δὲν ἔφευγε ὁ καιμένος ὁ Βασίφ - ἐφέντης, ἀκόμα και μέσα στήν εκκλησιά.

«Ἡμαρτόν σοι, Κύριε», μουρμούριζε, «για ἕναν ἀλλόθρησκο νὰ τὸ πάρῃ τόσο βαριά, σὰ νὰ ἔτανε αἷμα μου, σὰ νὰ ἔτανε ἀδερφός μου! Μὰ ἄραγε ὁ Χριστὸς ήρθε σὲ τοῦτον τὸν κόσμον μόνο για μᾶς τούς βαπτισμένους, και δὲν ήρθε για ὅλον τὸν κόσμον, για κάθε ἀνθρωπο πὺ ἔχει καλή ψυχή, τί Τοῦρκος, τί Ρωμιός; Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων και πάσης σαρκός, ἀνάπαψε και συγχώρεσε και τὸν Βασίφ - ἐφέντη, πὺ εἶχε ψυχή πὺ καλή ἀπὸ μᾶς τούς χριστιανούς!»

Πρωτοχρονιά στήν Ἄγ

λέγα
ήταν
ξε ὁ
λόγε
νε τὸ
τὸ σέ
τούς
περι
ἄλυκ

πὺ βοσκούσανε στοὺς μεράδες. Γούμε τήν οἰκογένεια, ὁ πὺ γραμματισμένος γινότανε πάππων - προπάππων.

Ὁ γούμενος κ' οἱ ἀνθρώποι του και με ψηλά τειχιά, πὺ εἶχε μέσα πολλούς ντεπόζιτα, μύλους, και στή μέση ήτανε ἡ σκευῆς. Αὐτὸ τὸ ζωτικὸ τὸ κάστρο ή βουνό, πὺ τὸ ἔζωνε ή θάλασσα ἀπὸ τὴν κορφή του ἕναν βράχο, ὅπὺ δὲ τέτοιο παράξενο σκέδιο και τόσο μεγάλη στή ρίζα του, κατὰ τή νοτιά.

Ἐνα βράδι, παραμονή τῆς Πρωτοχρονιάς ὁ γερο - γούμενος ὁ Στέφανος, ή τ' ἀνίψια τους, δηλαδή τρεῖς ἀδερφάδες ἕρνια, και δυὸ ἀδέρφια: ὁ Παρασκευῶς ὕστερα γούμενος στοὺς ποδᾶρι τοῦ θεοῦ μένη με μαλακά ἄσπρα χαλιά, κ' εἶχε ἀρχοντιά. Ἄπ' ὅλα καταλάβαινες πὺ ὄλοι καθόντανε διπλοπόδι.

Ὁ γούμενος ἔμοιαζε σάν ἅγιος Ἄγγελος γυριστή και μεγάλη, τὰ μάτια του ήτανε και ὅποτε σιμογελοῦσε, γινότανε χαροπὸ του και τὰ μαλλιά του ήτανε ἀπεριποίητο καθόντανε στοὺς μεντέρι του, και ὅπως λι-

Φώτη Κόντογλου

ΕΡΓΑ

Α'

ΤΟ ΑΪΒΑΛΙ
Η ΠΑΤΡΙΔΑ ΜΟΥ

Ζ' έκδοση

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ «ΑΣΤΗΡ»
Α.Λ. & Ε. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
ΟΔΟΣ ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ 10—ΑΘΗΝΑΙ

1995

έκδοση 1962
έκδοση 1975
έκδοση 1979
έκδοση 1983
έκδοση 1988
έκδοση 1991

by "Astir,, Athens
IN GREECE 1995
060 203 192 1

αδικής χαρτογραφίας του δεκάτου έκτου αι-
Πορτουλάν της Μεσογείου, βιβλίο χαρτών
ν Αχιάντ μπν Μουχάμμαντ αλ Σακρί, από το
συνήθη πρακτική των αράβων χαρτογράφων
απεικονίζεται στο επάνω μέρος του χάρτη.
γειος Θάλασσα.

ΙΜΠΝ ΜΠΑΤΤΟΥΤΑ

ΤΑΞΙΔΙΑ
ΣΤΗΝ ΑΣΙΑ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΦΡΙΚΗ
1325 - 1354

Εισαγωγή-Μετάφραση-Σημειώσεις

Σίσον Σιαφάκα

ΣΤΟΧΑΣΤΗΣ

και στην Ινδία. Αφού με ψάξανε ο υπεύθυνος της πόλης την άνοιξε. Τέσσερις από τους άνδρες με περικύκλωσαν, δύο από αυτούς κρατούσαν τα μανίκια μου, οι δύο άλλοι ήταν πίσω μου, και με φέρανε σε μία μεγάλη αίθουσα, οι τοίχοι της οποίας ήταν μωσαϊκά, τα οποία απεικόνιζαν φηγούρες ανθρωπόμορφες και μη. Στο κέντρο υπήρχε τρεχούμενο νερό με δένδρα τριγύρω, και άνδρες στεκόντουσαν δεξιά και αριστερά, χωρίς να βγάζουν μιλιά. Στο κέντρο στεκόντουσαν άλλοι τρεις άνδρες στους οποίους με παρέδωσαν οι τέσσερις προηγούμενοι. Αυτοί αφού κράτησαν τα ρούχα μου όπως και οι άλλοι, και αφού κάποιος άλλος τους έκανε νεύμα, με οδήγησαν μπροστά¹. Ένας από αυτούς ήταν εβραίος, ο οποίος μου 'πε στα Αραβικά: «Μη φοβάσαι, αυτό είναι έθιμό τους, που κάνουν με τον οποιονδήποτε που μπαίνει. Εγώ είμαι ο διερμηνέας και κατάγομαι από τη Συρία». Έτσι τον ρώτησα πώς να χαιρετήσω τον Αυτοκράτορα, και αυτός μου 'πε να πω *Ας-σαλάμ Αλέικουμ*. Μετά φθάσαμε σ' ένα μεγάλο περίπτερο, όπου και καθόταν ο Αυτοκράτορας στο θρόνο του, μαζί με τη γυναίκα του τη μητέρα της χατούν, μπροστά του. Στα πόδια του θρόνου ήταν η χατούν και τα αδέρφια της, στα δεξιά τους υπήρχαν έξι άνδρες, στα αριστερά τους τέσσερις, πίσω τους άλλοι τέσσερις, όλοι τους οπλισμένοι. Ο Αυτοκράτορας μου έγενεψε πριν τον χαιρετήσω και τον πλησιάσω, να καθίσω κάτω για ένα λεπτό, για να καταλαγιάσει ο φόβος μου. Αφού έγινε έτσι τον χαιρέτησα και τον πλησίασα και μου έγενεψε να καθίσω, αλλά εγώ δεν το έκανα αυτό. Με ρώτησε για την Ιερουσαλήμ, τον Ιερό Βράχο, την Εκκλησία του Ιερού Τάφου, το λίκνο του Ιησού και τη Βηθλεέμ, και για την πόλη του Αβραάμ, και μετά για τη Δαμασκό, το Κάιρο, το Ιράκ και την Ανατόλια, και εγώ του απάντησα σε όλα, ο Εβραίος ήταν ο διερμηνέας μας. Ο Αυτοκράτορας ευχαριστήθηκε με τις απαντήσεις μου και είπε στους γιους του: «Να φερθείτε σ' αυτόν τον άνθρωπο με τιμές και να εξασφαλίσετε την ασφάλειά του». Κατόπιν μου απένειμε ένα τιμητικό ένδυμα, και μου 'δωσε και ένα άλογο σελωμένο, και μια ομπρέλλα σαν αυτή που ο ίδιος κουβαλούσε πάνω από το κεφάλι του, σημάδι προστασίας. Τον παρακάλεσα να μου δώσει και κάποιον ο οποίος θα τριγύριζε μαζί μου στην πόλη

1. Το εθιμοτυπικό της βυζαντινής αυλής το οποίο περιγράφεται εδώ, υιοθετήθηκε αργότερα από τους οθωμανούς σουλτάνους οι οποίοι κατέλαβαν την Κωνσταντινούπολη.

κάθε μέρα, για να μπορώ να δω τα θεοθέατά της, και να μιλήσω γι αυτά στ έκανε όπως του ζήτησα. Έχουν συνήθει το επίσημο ένδυμα του βασιλιά και ι παρελαύνει τριγύρω με τρομπέτες και μπορεί να τον δει ο κόσμος. Αυτό κ Τούρκους που έρχονται από την περιζμπέκ, έτσι ώστε να μην τους ενοχλήσο με μένα.

Η πόλη είναι τεράστια και αποτελεί χωρίζονται από έναν μεγάλο ποταμό [τιος Κόλπος], στον οποίο υπάρχει άπλιότερα υπήρχε επάνω του μια πέτρινη με τον καιρό, και το πέρασμα τώρα γίρος της πόλης στην ανατολική όχθη εκεί είναι η κατοικία του Αυτοκράτορ υπόλοιπου πληθυσμού. Οι δρόμοι της εμένοι με πλάκες, το κάθε παζάρι έχει νύχτα, και η πλειοψηφία των πωλητών σ' αυτά είναι γυναίκες. Η πόλη βρίσκεται λόφου που προχωρά μέσα στη θάλασσα το πλάτος του δε είναι το ίδιο ή και μ του λόφου υπάρχει μια μικρή ακρόπολι τοκράτορα. Γύρω από αυτόν τον λόφο περιβάλλει την πόλη, και που είναι πολ να παρθεί με επίθεση από τη θάλασσα δεκατρία πυκνοκατοικημένα χωριά. Η στο κέντρο αυτού του τμήματος της πόστη δυτική όχθη, λέγεται Γαλατάς, κα γκοι χριστιανοί που μένουν εδώ. Ανό χουν Γενοβέζοι, Βενετοί και κάτοικοι υπήκοοι του βασιλιά της Κωνσταντινισαν αρχηγό τους κάποιον από αυτούς εγκρίνουν, και ονομάζουν *Κόμη*. Πληρο στο βασιλιά της Κωνσταντινούπολι στατούν εναντίον του, και αυτός τους Πάπας κάνει ειρήνη ανάμεσά τους. Ό και ο λιμένας τους είναι ένας από τους σμο. Είδα εκεί περίπου εκατό γαλέρες τα δε μικρά πλοία ήταν τόσα πολλά πμετρηθούν. Τα παζάρια σε αυτό το μέρο

αλλά βρώμικα, και ένα βρωμερό ποταμάκι κυλάει ανάμεσά τους. Οι εκκλησίες τους επίσης είναι βρώμικες και φτωχικές.

Για τη μεγάλη εκκλησία μπορώ μόνο να περιγράψω το εξωτερικό της, γιατί δεν είδα το εσωτερικό της. Την ονομάζουν Αγία Σουφίγια [Αγία Σοφία] και λένε ότι την έκτισε ο Αζάφ, ο γιος του Μπερεχία, ο οποίος ήταν ξάδερφος του Σολομώντα. Είναι μία από τις μεγαλύτερες εκκλησίες των Ελλήνων και περιβάλλεται από ένα τοίχο έτσι ώστε να δείχνει σαν μια πόλη. Έχει δεκατρείς πύλες και ένα ιερό περίβολο που είναι μακρύς περίπου ένα μίλι και κλείνει με μια μεγάλη πύλη. Κανείς δεν εμποδίζεται αν θέλει να περάσει αυτόν τον περίβολο, και πράγματι πήγα και εγώ με τον πατέρα του βασιλιά¹ μοιάζει δε σαν αίθουσα ακροάσεων στρωμένη με μάρμαρο, και διασχίζεται από ένα ρυάκι το οποίο βγαίνει από την εκκλησία. Έξω από την πύλη αυτής της αίθουσας υπάρχουν εξέδρες και μαγαζιά, κυρίως ξύλινα, όπου κάθονται οι δικαστές τους και οι αρχαιοφύλακες των γραφείων τους. Στην πύλη της εκκλησίας υπάρχουν στοές όπου κάθονται οι φύλακες που σκουπίζουν τους διαδρόμους, ανάβουν τους λύχνους της και κλείνουν τις πύλες της. Δεν αφήνουν κανένα να μπει αν αυτός δεν προσκυνήσει τον τεράστιο σταυρό εκεί, για τον οποίο λένε ότι είναι λείψανο εκείνου πάνω στον οποίο ο ψευτο-Ιησούς σταυρώθηκε¹. Αυτός είναι επάνω από την πύλη της εκκλησίας θαλμένος σε μια χρυσή θήκη με ύψος περίπου δέκα πήχεις και σταυρωτά σ' αυτόν υπάρχει μία παρόμοια χρυσή θήκη έτσι ώστε να σχηματίζεται ένας σταυρός. Αυτή η πύλη είναι όλη καλυμμένη με πλάκες ασημιού και χρυσοῦ και τα δύο της ρόπτρα είναι φτιαγμένα από καθαρό χρυσάφι. Μου είπαν ότι ο αριθμός των μοναχών και των ιερέων αυτής της εκκλησίας ξεπερνάει τις χιλιάδες, και ότι μερικοί από αυτούς είναι κατευθείαν απόγονοι των αποστόλων, και ότι μέσα σ' αυτήν υπάρχει μια άλλη εκκλησία αποκλειστικά για γυναίκες, που περιέχει χίλιες παρθένες και ακόμα περισσότερες ηλικιωμένες γυναίκες που έχουν αφοσιωθεί σε θεάρεστες πράξεις. Είναι έθιμο δε ο βασιλιάς, οι ευγενείς και ο λαός να έρχονται κάθε πρωί να επισκέπτονται την εκκλησία. Ο Πάπας έρχεται να την επισκεφθεί μία φορά το χρόνο. Όταν είναι τέσσερις μέρες ταξίδι μακριά από την πόλη, ο βασιλιάς πάει να τον συναντήσει και αφιππεύει μπροστά

1. Οι Μουσουλμάνοι πιστεύουν ότι ο Ιησούς ανελήφθη στους ουρανούς και κάποιος που του έμοιαζε σταυρώθηκε στη θέση του.

του και όταν μπαίνουν στην πόλη προ- του. Κατά τη διαμονή του στην Κωνσταντινούπολη έρχεται να τον χαιρετήσει κάθε πρωί.

Το μοναστήρι είναι το χριστιανικό σκευτικό οίκου στους Μουσουλμάνους νούπολη υπάρχουν πάρα πολλά τέτοια τους είναι και το μοναστήρι που ο βασιλιάς έξω από την Ισταμπούλ και απέναντι σε ένα μοναστήρι έξω από τη μεγάλη εκκλησία μπαίνει κάποιος. Αυτά τα δύο μοναστήρια είναι κήπο που τον διασχίζει ένα ρυάκι δροσερό και τό άλλο για γυναίκες. Στο καθέ- κλησία και περιβάλλονται από τα κελλιά μοναστήρι έχει στην κατοχή του μεγάλε- σμό και τη συντήρηση των αφιερωμέν- κάθε μοναστήρι υπάρχει μία μικρή μον- σκητικό βίο του βασιλιά που το έκτισε, από αυτούς τους βασιλιάδες φτάνοντας ντα ή των εβδομήντα, χτίζουν ένα μο- εξουσία στους γιους τους και αυτοί ο- για την υπόλοιπη ζωή τους. Χτίζουν αυ- δεικνύοντας σπουδαία μεγαλοπρέπεια γ- από μάρμαρο και με πολλά μωσαϊκά. Μ- ρι μαζί με τον Έλληνα που ο βασιλιάς μ- Μέσα υπήρχε μία εκκλησία στην οποία παρθένες με ξυρισμένα κεφάλια και σ- σκουφιά. Ήταν ασυνήθιστα όμορφες κα- ασκητικής ζωής τους. Ένας νεαρός κά- και τους διάβαζε το ευαγγέλιο με μία γλ- ρω υπήρχαν άλλοι οχτώ νεαροί σε άμβα- και όταν τελείωνε το διάβασμα ο πρί- κάποιος άλλος. Ο Έλληνας μου είπε: «- ναι κόρες βασιλιά που έχουν αφιερώσει- υπηρεσία της εκκλησίας και τα αγόρια- γιοι βασιλιάδων». Μπήκα μαζί του επ- που υπήρχαν οι κόρες υπουργών, διοικη- ντων ανδρών της πόλης, και σε άλλα όπ- νες γυναίκες και χήρες, και σε άλλες ό- ροι· κάθε εκκλησία περιείχε περίπου εν- πληθυσμός της πόλης είναι καλόγεροι, α- οι εκκλησίες δεν μπορούν να μετρηθούν

ρας τους¹. Οι κάτοικοι της πόλης, στρατιώτες και πολίτες, μικροί και μεγάλοι, κουβαλούν πάνω από το κεφάλι τους μεγάλες ομπρέλλες ηλίου, καλοκαίρι και χειμώνα, και οι γυναίκες φοράνε μεγάλα τουρμπάνια.

λ.σ. 137.

Ήμουν μια μέρα έξω, με τον Έλληνα οδηγό μου, όταν συναντήσαμε τον πρώην βασιλιά Γεώργιο, ο οποίος είχε γίνει μοναχός. Περιπατούσε πεζός, φορώντας ένα μάλλινο σκουφί, και είχε μια μακριά λευκή γενειάδα κι ευγενικό πρόσωπο με αποτυπωμένα πάνω του τα ίχνη της ασκητικής ζωής. Μπροστά του και πίσω του υπήρχαν άλλοι μοναχοί, αυτός δε είχε μία ράβδο στο χέρι του και ένα κομπολόγι για προσευχές στο λαιμό του. Όταν τον είδε ο Έλληνας ξεπέζεψε και μου 'πε: «Αφίππευσε, γιατί αυτός είναι ο πατέρας του βασιλιά». Όταν ο οδηγός μου τον χαιρέτησε, αυτός τον ρώτησε για μένα, κατόπιν σταμάτησε και με ζήτησε. Πήρε το χέρι μου και είπε στον Έλληνα (που μιλούσε τα Αραβικά). «Πες σ' αυτόν το Σαρακηνό (ενοώντας Μουσουλμάνο), ότι σφίγγω το χέρι που μπήκε στην Ιερουσαλήμ και το πόδι που περπάτησε μέσα στο Ναό του Βράχου και τη μεγάλη εκκλησία του Ιερού Βράχου και της Βηθλεέμ». Ένωσα κατάπληξη για την καλή γνώμη που είχαν για κάποιον, ο οποίος αν και δεν ανήκε στη δική τους θρησκεία, είχε επισκεφθεί αυτά τα μέρη. Κατόπιν πήρε το χέρι μου και καθώς προχωρήσαμε μαζί με ρώτησε για την Ιερουσαλήμ και τους Χριστιανούς που ζούνε εκεί. Μπήκα μαζί του στον ιερό περίβολο της εκκλησίας που περιέγραφα παραπάνω. Όταν πλησιάσαμε στην κύρια πύλη, μία ομάδα ιερέων και μοναχών, ήρθε να τον προϋπαντήσει, γιατί αυτός είναι ένας από τους αρχηγούς του μοναστικού βίου, και δλέποντάς τους άφησε το χέρι μου. Εγώ του είπα: «Θα ήθελα να μπω στην εκκλησία μαζί σας». Τότε αυτός είπε στο διερμηνέα: «Πες του ότι όποιος μπαίνει πρέπει πρώτα να προσκυνήσει το μεγάλο σταυρό, γιατί αυτός είναι ένας απαράβατος παλιός κανόνας». Έτσι τον άφησα και αυτός μπήκε μόνος του και δεν τον είδα ξανά. Αφού άφησα το βασιλιά πήγα στο παζάρι των γραμματικών όπου με πρόσεξε ο δικαστής, και έστειλε κάποιους από τους βοηθούς του να ρωτή-

1. Ο αριθμός των εκκλησιών και των καλογέρων της Κωνσταντινούπολης φαίνεται ότι έκανε μεγάλη εντύπωση σε κάθε περιηγητή. Ο Bertrand de la Broquière, ο οποίος πέρασε εκεί τον χειμώνα του 1432-3, υπολογίζει τον αριθμό των εκκλησιών σε 3.000 το οποίο υποδηλώνει ότι το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού ζούσε σε μοναστήρια.

σει τον Έλληνα για μένα. Μαθαίνοντας σουλμάνος λόγιος ζήτησε να με δει και 'Ηταν ένας ηλικιωμένος άνδρας με ευγερούσε τα μαύρα ράσα ενός μοναχού, και γραφείς που έγραφαν. Σηκώθηκε γι σηκώθηκαν επίσης και οι σύντροφοί του φιλοξενούμενος του βασιλιά και θα σε ρώτησε για την Ιερουσαλήμ, τη Συρία, σασε οι δυο μας για μεγάλο διάστημα ζευτεί εν τω μεταξύ τριγύρω του, και έρθεις στο σπίτι μου για να σε φιλοξε εγώ έφυγα, αλλά δεν τον είδα ξανά.

Όταν οι Τούρκοι που ήσαν στη συν λαβαν ότι αυτή ακολουθούσε τη θρησκ ότι ήθελε να παραμείνει με αυτόν, της επιστρέψουν στη χώρα τους. Αυτή του και έστειλε έναν εμίρη τον Σαρούγια για να τους συνοδέψει στη χώρα τους και εμένα και μου 'δωσε τριακόσια απ ρια, τα οποία λέγονται *μπαρμπάρα*¹, κ ματα και χίλια ασημένια νομίσματα δι και υφάσματα και δύο άλογα τα οποία της και με παρέδωσε στο Σαρούγια. Τη φυγα αφού είχα μείνει στην πόλη της Φθάνοντας στα σύνορα, όπου είχαμε α της συντροφιάς και τα αμάξια, μαζευτή ζι και πήραμε το δρόμο της επιστροφής Σαρούγια ήρθε μαζί μας μέχρι το Μπα φιλοξενήσαμε για τρεις μέρες και κατόπ του. Αυτά συνέβησαν στην καρδιά του θιζα να φοράω τρία γούνινα παλτά και νια, το ένα φοδραρισμένο και στα πό μπότες, και από πάνω τους άλλο ένα ζε μα αλόγου φοδραρισμένες με δέρμα αρ ζεστό νερό κοντά στη φωτιά, αλλά κάθι νε στη στιγμή. Όταν έπλενα το πρόσωπ στη γενειάδα μου και πάγωνε και όταν τ σαν να έπεφτε χιόνι. Νερό που έσταζ

1. Μπαρμπάρα = υπέρπυρον, το (τότε) υπο ντίου.

πάνω στο μουστάκι. Ήταν αδύνατο να ανέβω στο άλογό μου από τα πολλά ρούχα που φορούσα και οι σύντροφοί μου με βοηθούσαν για να μπορέσω να καθίσω στη σέλα.

Φθάνοντας στο Χατζ Ταρχάν [Αστραχάν], όπου και είχαμε χωρίσει με το Σουλτάνο Ουζμπέκ, ανακαλύψαμε ότι είχε μετακινηθεί στην πρωτεύουσα του βασιλείου του όπου και ζούσε. Ταξιδέψαμε πάνω στον ποταμό Ιτίλ [Βόλγα] ο οποίος ήταν παγωμένος και σπάγαμε ένα κομμάτι πάγου όποτε θέλαμε νερό, και το θάζαμε σ' ένα καζάνι μέχρι να λειώσει, οπότε το χρησιμοποιούσαμε για να πιούμε και να μαγειρέψουμε. Την τέταρτη μέρα φθάσαμε στη Σαρά, η οποία είναι η πρωτεύουσα του σουλτάνου. Τον επισκεφθήκαμε, και αφού του δώσαμε όλες τις απαντήσεις που γύρευε για το ταξίδι μας και το βασιλιά των Ελλήνων και την πόλη, έδωσε διαταγές για τη συντήρησή μας και το πού θα βρίσκαμε κατάλυμα. Η Σαρά είναι μια από τις ομορφότερες πόλεις τεράστια σε έκταση, με χιλιάδες κατοίκους, ωραία παζάρια και φαρδείς δρόμους. Ξεκινήσαμε μια μέρα με τα άλογά μας και κάποιον από τους προύχοντες της πόλης με σκοπό να κάνουμε μια δόλτα για να δούμε το μέγεθός της. Εμείς μέναμε στη μία άκρη της πόλης, και ξεκινήσαμε το πρωί, ήταν δε περασμένο μεσημέρι όταν φθάσαμε στην άλλη άκρη. Μια άλλη μέρα διασχίσαμε κατά πλάτος την πόλη και το ταξίδι μας να πάμε και να γυρίσουμε μας πήρε μισή μέρα, και αυτό μέσα από μια συνεχή σειρά σπιτιών, χωρίς ερείπια και χωρίς καθόλου περιβόλια. Έχει δεκατρία καθεδρικά τζαμιά, και πολλά άλλα μικρότερα. Οι κάτοικοι ανήκουν σε διάφορα έθνη, ανάμεσά τους υπάρχουν Μογγόλοι, που είναι και οι κάτοικοι και κυβερνήτες της χώρας, και είναι εν μέρει μουσουλμάνοι, Ας [Οσέτες] οι οποίοι είναι μουσουλμάνοι, και Κιπτσάκ, Κιρκάσιοι, Ρώσοι και Έλληνες, οι οποίοι είναι όλοι χριστιανοί. Κάθε εθνότητα ζει σε χωριστή γειτονιά με τα δικά της παζάρια. Έμποροι και περαστικοί από το Ιράκ, την Αίγυπτο, τη Συρία και από αλλού ζούνε σε μία γειτονιά που περιτριγυρίζεται από τείχος, για να προστατεύει την περιουσία τους.